

10. novembril
1926.

IV. aastakäik.

Ilmub 20 korda aastas, nimelt iga kuu^m 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

Tellimise hind:	Aastas . . . . . Mk. 500.—	Kuulutuste hind: 1 lehekülg . . . . . Mk. 3000.—	
	Pooles aastas . . . . . " 250.—		1/2 " . . . . . " 1500.—
	Üksik number . . . . . " 25.—		1/4 " . . . . . " 800.—
	1923 aastak. . . . . " 50.—		1/8 " . . . . . " 400.—
	1924 " . . . . . " 300.—		1/16 " . . . . . " 200.—
1925 " . . . . . " 500.—	Dokumentide kaotamise kuulutused Mk. 50 dokumendi pealt.		
Kõidetud aastakäigud Mk. 80, 125 ja 150 kallimad.	Omaavalitsustele kuulutuste pealt lehekülgede järele 30% hinnaalandust.		

Toimetus ja talitus Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12. Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond Nr. 609.

SISU:

Maakonna omavalitsuste koosseisud	Lhk.	283
Omavalitsuste eelarveaasta muutmise seadus viibib	"	286
Maakonnavalitsuste arvepidamise süsteem tuleb ümberkorraldada. — A. Pärjel	"	287
Omavalitsustegelased: Maakonnavalitsuste liikmed Riigikogus: A. Anderkopp, M. Juhkam, M. Laarmann, H. Kiiver, A. Kohver, J. Sikkar, A. R. Toomel, A. Wainola	"	288
Omavalitsuste päevauudised	"	293
Teated Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest	"	294
Bibliograafia	"	296
Küsimused ja vastused	"	296
Kuulutused	"	282, 296

Ei ole enam põhjust kaebada, et seadused „Riigi Teataja“ aastakäikudes ja Vene Seaduste Kogus laiali, ei ole enam põhjust ahastada, et kindel ei või olla, missugused paragrahvid seadusest maksvad, missugused muudetud,²³

sest Siseministeeriumi peasekretäri E. Maddisoni ja Kohtuministeeriumi kodifikatsiooniosakonna liikme J. Kaivi²⁴ toimetusel ilmuvast

Sundnormide kogu maaomavalitsuse kohta

on ilmunud 6 vihku.

Peale omavalitsuste põhiseaduste on nendes vihkudes ilmunud kodifitseeritult, varustatud Riigikohtu seletustega, määruste ning juhatuskirjadega iga vastava paragrahvi juures maksuseadused, neist mõned esimest korda Eestikeeles ja üldtähtsusega, nagu väljavõtted otsekoheste maksude seadusest, riigi ärimaksust, maksuvõlgadest ja trahvidest²⁵ kauband. ja tööst. ettevõtete järkude nimekirjane, tulumaksu seadus ning kogukondliste koormatuste seadus.²⁶

Seitsmes vihk on trükis.

Neid ettetellijaid, kellele tellimine viie vihuga lõppis, palutakse edasitellimisega mitte viivitada.

Tellimise hind postiga kodu saates; üksik vihk 75 m., 5 vihku 325 m., 10 vihku 650 m. Ainus tellimiskoht: E. Maakondade Liit, Tallinn, S. Roosikrantsi 12. Üldse ilmub umbes 20 vihku, nendest pooled käesoleval aastal.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

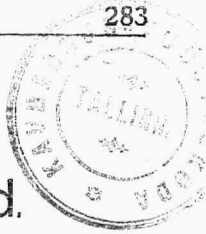
tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

————— Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. —————

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamisega, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Maakonna omavalitsuste koosseisud.

Maakonnavalitsuste vastaste üheks vastuolemise põhjuseks on olnud maakonnavalitsuste suur koosseis.

Kui suured need koosseisud tõeliselt on, selle kohta on üldandmed seni puudunud. Ametliste andmete põhjal kokkuseatud ja siin juures toodavad tabelid annavad nüüd vastuse selle küsimuse peale.

Esimese tabeli vaatlusel puutub silma üldine tendents koosseisude vähenemises alates 1921 aastast, kuna tõusu näitas ainult 1920 a., võrreldes 1919 aastaga. Ja see koosseisude kokkutõmbamine on sedavõrd tugev olnud, et 9 maakonnas, kust andmed saadud, kokkutõmbamine üle 50% välja teeb, 396 ametniku asemel 195. 1926 a. andmed on 1. juuli kohta. Peale selle tähtaega ettevõetud kokkutõmbamised arvesse võetud siin ei ole.

Ametnike, s. o. maakonnavalitsuse liikmete, m. v. kantseleis töötavate ametnike ning teenijate palga ja perekonna abiraha vahetõrge eelarve kuludega näitab veel suuremat langemist, s. o. palkadeks maksetud summade protsentuaalset vähenemist, langes 1920 a. 15,67% pealt käesoleval aastal 6,46% peale.

Võrreldagu selle protsenti veneaegiste asutuste palga kulu protsente ja teiste asutuste omi! Siis võib rääkida sellest, missugused asutused kallid on.

Tabel nr. 2 annab ülevaate m. v. ametnike, eriteadlaste, teenijate ja omavalitsuste ametnike — palgaandjate koosseisu kohta, 1-ks juuliks s. a., kuna palgaandjate ja m. v. liikmete ning kantselei ametnike suhtelise vahetõrge esimese tabeli viimased kaks lahtrit ära näitavad.

Tabel № 1.

Maakonnavalitsuste liikmete, ametnike ja teenijate arv ja nende palkade ja perekonna abirahade vahetõrge eelarveliste kuludega.

Maakonna nimetus	1919 a.	1920 a.	1921 a.	1922 a.	1923 a.	1924 a.	1925 a.	1926 a.	Kõigist maak. val. palgasaa-	
	lõpul	lõpul	lõpul	lõpul	lõpul	lõpul	lõpul	I poolel	maak. val. liikmeid	ametnikke
Harju									%	%
kulude protsent									1,3	3,0
Järva	28	46	39	32	26	21	18	18		
kulude protsent	10,4	9,2	6,7	6,8	8,0	9,0	7,5	5,5	1,1	4,0
Lääne	23	36	24	25	24	22	21	21		
kulude protsent	—	—	6	9,4	10,9	8,7	8,2	7,0	1,77	4,22
Petseri	21	28	23	22	22	19	18	19		
kulude protsent	13,46	19,39	17,18	11,67	12,68	10,8	6,59	6,40	1,2	3,8
Pärnu	58	54	34	30	27	25	22	22		
kulude protsent	—	—	—	10,1	11,5	7,9	7,3	6,2	1,33	3,32
Saaremaa	17	22	25	18	18	17	17	18		
kulude protsent	24,58	18,97	6,38	7,23	7,15	7,36	7,49	7,11	0,90	3,63
Tartu	98	89	50	42	38	38	34	30		
kulude protsent	16,34	14,0	8,2	9,6	8,7	8,6	9,3	5,4		
Valga										
kulude protsent	38	44	39	25	25	24	18	18	1,11	3,33
Viljandi	5,9	6,4	14,6	10,6	7,9	7,4	7,5	7,2		
kulude protsent	30	34	37	34	32	30	30	30	0,79	3,32
Viru	11,87	15,17	6,4	9,0	9,22	7,83	6,95	7,92		
kulude protsent	28	43	26	24	23	21	19	19	1,66	3,32
Võru	14,01	22,41	11,94	9,78	11,55	8,7	8,89	5,45		
Kokku ametnikke	341	396	297	252	235	217	197	195		
Keskmine kulu protsent eelarvest	13,79	15,07	9,41	9,35	9,73	8,49	7,74	6,46	1,24	3,54

kande osakond — 1 asjaajaja (täidab ka ühtlasi raamatupidaja abi kohuseid); Tervishoiu osakond — 1 asjaajaja; Põllumajanduse osakond — 1 asjaajaja (täidab ka majandus-tehnika osakonna asjaajaja ja statistikeri kohuseid); Majandus-tehnika osakond — 1 arveametnik; Sekretariaat — 1 registraator ja 1 masinakirjutaja.

Pärnu maakonna valitsuses: Administratiiv osakond — 1 asjaajaja, 1 kontroll ametnik, 1 statistik; Majandus osakond — 2 raamatupidajat, 1 asjaajaja, 1 kassapidaja; Haridus osakond — 1 asjaajaja, 1½ kantselei ametnikku¹⁾; Tervishoiu osakond — asjaajaja kohuseid täidab maak. velsker; Töö-Hoolekande osakond — 1 asjaajaja, 1 arveametnik; Põllutöö osak. — 1 asjaajaja; Teede- ja Läbikäimise osakond — 1 asjaajaja, 1 registrator, 1 masinakirjutaja.

Saaremaa maakonna valitsuses: Administratiiv, Tervishoiu ja Teede-Side osakondades — 1 asjaajaja; Põllumajandus ja Töö-Hoolekande osakond — 1 asjaajaja; Majandus, Sekretariaat, Kaubandus-Tööstus osak. — 1 asjaajaja; Haridus osakond — 1 asjaajaja! Arvustiku os. ja Tööstuse — 1 ametnik.

Tartu maakonna valitsuses: Sekretariaat — 1 statistik, 1 kantselei ametnik, 2 masinakirjutajat; Haridus osakond — 1 asjaajaja, 3 kantselei ametnikku; Administratiiv osakond — 1 asjaajaja, 1 kantselei ametnik; Põllumajandus osakond — 2 asjaajajat; Majandus osakond — 1 asjaajaja, 3 raamatupidajat, 1 kassapidaja; Tervishoiu osakond — 1 asjaajaja; Töö-Hoolekande osakond — 1 asjaajaja, 1 kantselei ametnik, Sekretariaadis näidatud masinakirjutajad teevad kõikide osakondade masinakirjutööd. Statistiker on ühtlasi arhiivihoidja.

Viljandi maakonna valitsuses:

Administratiiv osakond — 1 asjaajaja; Majandus osakond — 2 raamatupidajat, 1 asjaajaja, 1 v. kantselei ametnik, 1 kassapidaja; Haridus osakond — 1 asjaajaja, 1 v. kantselei ametnik; Põllutöö- ja Tervishoiu osakond — 1 asjaajaja kokku kahe osakonna peale, kuna kantselei ametniku kohuseid väljasõitude vaheaegadel maak. velsker-desinfektor täidab; Töö-Hoolekande ja Ehitus-Teede osakond kahe osakonna peale 1 asjaajaja ja 1 kantselei ametnik, Sekretariaat — 1 asjaajaja, kes ka mkv. statistik ja arhiivihoidja ja 1 registraator.

Viru maakonna valitsuses: Sekretariaat — 1 registraator, 1 kantselei ametnik, 1 statistik; Administratiiv osakond — 2 asjaajajat, 1 ametnik; Majandus osakond — 2 raamatupidajat, 1 asjaajaja, 1 kassahoidja; Haridusosakonnas — 1 asjaajaja, 1 raamatupidaja, 1 kants. ametnik ja 1 masinakirjutaja; Töö-Hoolekande osak. — 1 asjaajaja, 1 arveametnik; Tervishoiu osakond — 1 velsker-asjaajaja; Põllumajandus osakond — 2 kant. ametnikku; Teede osakond — 1 asjaajaja-teederevident.

Võru maakonna valitsuses: Üldosakonnas ja sekretariaadis — 2 raamatupidajat, 1 kassapidaja, 1 asjaajaja, kes ühtlasi ka põllumajandus osakonna asjaajaja, 1 kantselei ametnik, 1 ekspediitor; Administratiiv ning Töö- ja Hoolekande osakonnas — 1 asjaajaja ja 1 kantselei ametnik, kes ka ühtlasi tervishoiu osakonna asjaajaja kohustetäitjaks on; Haridus osakond — 1 asjaajaja, 1 raamatupidaja, 1 kantselei ametnik; Põllumajandus osakond — 1 asjaajaja, kes ühtlasi ka üldosakonna asjaajaja; Tehnika osakond — 1 asjaajaja; Tervishoiu osakonnas — 1 asjaajaja kohustetäitja, kes ühtlasi ka administratiiv osakonna kantselei ametnik.

Omavalitsuste eelarveaasta muutmise seadus viibib.

Riigi eelarve aasta muutmisega tõusis päevakorrale ka omavalitsuste eelarve aasta muutmine — ühtlustamise mõttes.

Praegu on eelarvete kokkuseadmise aeg, ja eelarve muutmise seadus oleks pidanud juba jõus olema, kui ei taheta üleaurust

tööd ja sekeldusi valmistada, kuid see ei nihku, kuigi siin takistuseks ühtki põhjust pole. On ju teada, et Linnade Liit juba läinud aastal vastava seaduse eelnõu Sise- ja Tööministeriumile esitas. Ministerium ise kiirestas selle seaduse väljaandmist, Maakondade Liit esitas juba juuni kuul seaduse muutmise seaduse seaduse eelnõu pidi juuli

¹⁾ Üks ametnik käib pool päeva — poole palgaga.

kuu algul juba Siseministeeriumis valmis olema, kuid seni pole ta Riigikoguni jõudnud.

Kui mitte nüüd, siis peab asja üldse aastaks edasi lükkama, et mitie üle neljasaja omavalitsuse eelarvet segamini lüüa, sest eelarve aasta muutmiselega vaja lahendada küsimus, kuidas talitada jaan., veebr. ja märtsi kuude eelarvega. Nendega oleks väga kerge talitada nii, et praegused omavalitsused seaks erieelarve kolme kuu peale kokku, mis seda õigem oleks, et uut esituskogudel ja valitsustel võimalik oleks 1927/28 a. eelarvet oma soovikohaselt kokkuseada, mitte aga eelmise koosseisu poolt kokkuseatud eelarvet täita. Seda aga teha ei saa, sest uus seadus puudub veel. Üks maakonnanõukogu, väljainnes sellest põhimõttest, kohustas m. v. eelarve 1/4 a. peale kokkuseadma, lootuses, et vastav seadus tuleb, kuid otsust ei saa täita, sest Siseministeerium, toetades maksvale kirjatähele, kirjutab selle otsuse kohta:

„Protokoll § 30-ga otsustatud eelarveaasta muutmiseks ja eelarve kokkuseadmiseks 1. jaan. kuni 1. aprillini 1927 a. puudub seaduslik alus. Valla- ja maakonna omaval. sisset. väljainn., eelarv. ja aruan. ajut. sead. („R. T.“ nr. 18/19) §§ 71 — 80 järgi mis senini muutmatad ja

maksivad, on eelarveaastaks kalendriaasta, mille tõttu omaval. eelarved tulevad seada kokku aja peale 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini. Kui see seadus muudetakse ja eelarveaastaks määrataksd teine aeg, siis korraldakse ühtlasi ka üleminek uue eelarve aja peale kõigis omavalitsustes ühetaoliselt ja ühel ajal. Kui iga omavalitsus enesele ise oma eelarveaja määrab, siis muutub võimatuks eelarvete ja aruannete võrdlemine ning riikliste toetuste ja abirahade omavalitsuste vahel õiglaselt jaotamine. . .

Sellepärast pannakse maakonnavalitsusele ette 1927 a. eelarve seada kokku senist viisi — aja peale 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini ja üldse täita seadusi senikaua kuni nad maksavad, kuni nad pole muudetud“.

Seades kokku eelarved terve kalendriaasta peale, paiskab hiljatulnud eelarve aasta muutmise seadus need kõik ümber — asjatut tööd omavalitsustele sünnitades.

Miks ei nihku siis eelarve muutmise seadus? Mõistatus. See seadus ei ole seotud ühegi põhimõttelise küsimusega ega rühma huviga, aga ei nihku siiski. Kuis tohime siis sarnasi seadusi oodata, kui maksu seadus, kui isegi tilluke tehniline seadus ei nihku!

Maakonnavalitsuste arvepidamise süsteem tuleb ümberkorraldada.

A. PÄRJEL.

Vabariigi algpäivil, kui tegevusesse astusid maakonnavalitsused, puudusid raamatupidamise alal maakonnavalitsustes igasugused juhtnõõrid. Veneaegne semstvo tegevus meie maani ei ulatanud ja seega puudusid ka inimesed, kellel oleks olnud kogemused, kuidas arvepidamist korraldada. Sellest tekkiski olukord, et igas maakonnas eelarve ja arvepidamine iseviisi järele oli korraldatud ja igasugune ühtlus puudus. Pea astusid tegevusesse maakondades toitusosakonnad, kaubanduse ja tööstuse osakonnad ja muud orgaanid oma ladudega ja erikassadega; asjaajamine tema korraldamise ja juhtnõõride ning süsteemi puudumise tõttu läks segaseks ja et mitte lõplikult sassi minna, võeti ametisse hulk ametnikke, tihti kaugel rohkem, kui korraldatud töö juures vaja oleks olnud.

Tartumaal oli üks toitusosakonna arvepidamise alal 1919 ja 1920 a. tööl üle 20 inimese. Ometi ei suudetud kuni 1922 aastani väljaarvata, kui palju kellelki maa-mehelt rekvireeritud toiduaineid võetud ja palju sõjaväelt üleantud varustuse eest saada. Selletõttu seisib raha saamine riigilt ja väljamaksmine põllupidajatele aastate viisi, mis rahva seas maakonnavalitsuste vastu palju paksu verd sünnitas ja maakonnavalitsuste prestiihile igatahes suure hoobi andis. — Asi läks nii kaugele, et J. Tõnisson, olles peaminister, ise maakonnavalitsuse tegevust arvepidamise ja raha väljamaksu alal revideerima asus. — Tartusse ilmus ta ühel ilusal päeval ette-teatamata. Revideerimisel lendasid raamatud laualt lauale, midagi ei kõlbanud, kõik oli praht: osakonna arvepidajad aina väri-

sevad. Kuid sõnagi ei kuulnud, kuidas peaks asi olema ehk milles seisab viga. — Seda ei saanud tema näidatagi, kuna tal teadmised puudusid. Kuid ühtlasi ei liigutanud tema ega ka ükski valitsusasutus sõrmegi, et instruksioone luua.

On päevaselge, et kui hakatakse hoonet ehitama ehk olgu missugust tahes tegevust ettevõtma, peab kõigepealt olema arusaadav ja selge plaan. Nii ka raamatupidamises, mis peab ju õieti igas ettevõttes olema juhiks ja ühtlasi peegliks. Kuid eesti asutustes ja ettevõtetes antakse ja on alati antud raamatupidamisele niivõrd vähe tähelepanu, et selle tagajärjel ettevõtted surmale on suikunud. Kas ei ole suurem osa meie tarvitajateühisusi, erasettevõtteid ja ärisi kokkuvarisenud ainult puuduliku raamatupidamise tõttu? Puudub arusaamine korraliku arvepidamise tähtsusest.

Juba 1921 a. algul tuli nende ridade kirjutaja äranägemisele, et tarvis on maakonnavalitsuste raamatupidajate koosolek ärapidada, et üheskoos väljatöötada ühist arvepidamise süsteemi ja kodukorda, samuti eelarve kava. Kutsusin omal algatusel juunil 1921 a., raamatupidajate koosoleku Tartu kokku, kus kolme päeva jooksul hiiglatöö ära tehti, mis praeguseni aluseks on arvepidamises, olgugi et seda paaril hilisemal koosolekul täiendatud on eriti eelarvete suhtes ja juurdetulnud seaduste kohaselt. — Arvepidamise süsteemiks võeti kahekordne Itaalia viis kassaraamatu, journali ja pearaamatuga.

Kõige selle tagajärjel koondati arvepidamine ühte keskk kohta, samuti kassa. Maakonnavalitsuste arvepidamine muutus varsti stabiilseks, eelarvete ja aruannete kokku-

seadmine oli selge ja need leidsid kiirema kinnitust. Sunnivõtmisel saadud ja antud varustuse eest rahade väljamaksmine viidi paari aastaga lõpule. Arvepidamises võidi kindla süsteemi juures tööjaotust läbi viia ja selletõttu võidi varsti ametnikke vähendada Tartumaal näituseks nelja inimeseni.

Kahekordne Itaalia viis arvepidamises oli sellel ajal tingitud tegevuse mitmekesidusest, suurte hulkade põhjalikult lahku minevate arvete rohkusest, sest tegemist tuli teha tuhandete isikutega, sadade asutustega ja ettevõtetega, eelarvega ja operatsioonidega väljaspool eelarvet. — Nüüd on aga olukord muutunud. Ärilised ja tööstuslised ettevõtted on suuremalt jaolt likvideeritud, tegevus on seotud ainult eelarvega. Ametnikkude arv on, eriti arvepidamise alal, äärmiselt vähendatud. Suuremas osas maakondades on 2 ametnikku raamatupidamises tööl, mõnes suuremas 3. — Kõik see peaks sundima ka arvepidamises töölihtsustamist läbiviima.

Üks abinõu selleks oleks, et maakonnavalitsustes Itaalia viisi asemel tarvitusele võetaks Ameerika lihtsustatud raamatupidamise viis, ära kaotataks väljamineku orderi kirjutamine, kuna küllalt aitab väljamaksu dokumendist, arvest, kviitungist, millele tarvilised märkused peale võib kirjutada. See viis annaks võimaluse kahe põhiraamatu, pearaamatu ja bilansi raamatu asemel kõiki operatsioone ja ka ülevaadet bilansi kohta koondada ühte raamatusse.

Raamatupidajad peaks selle küsimuse kohta ligemas tulevikus seisukoha võtma ja vastavad korraldused tegema. Muidu upume töökoorma all.

Omavalitsustegelased.

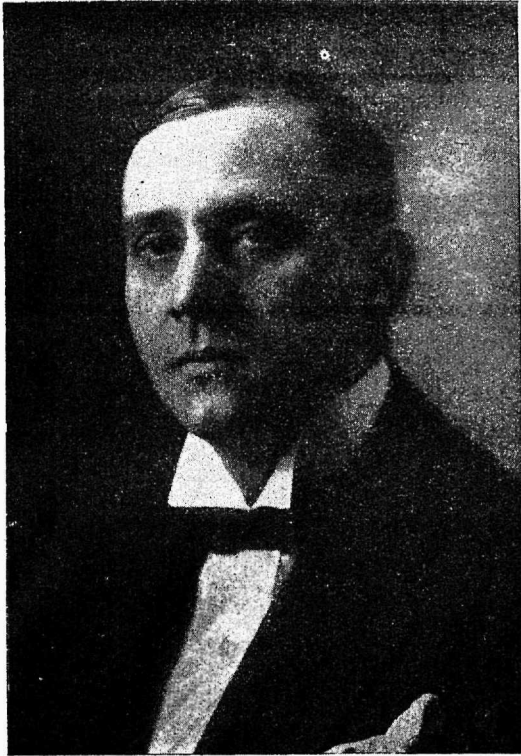
Maakonnavalitsuste liikmed Riigikogus.

Kord korralt jõuame sellele seisukohale, kus meile riigi tegelasi ainult omavalitsused annavad, nagu end. riigivanem K. Päts oma 50 aastasel sünnipäeval tähendas, lähemale. Kolmandamas Riigikogus on aktiivsete amavalitsustegelaste, omavalitsus liikmete, hulk tuntavalt tõusnud, võrreldes eelmisega. Kui võtta ka maakonna- ja vallandõukogude ja linnavoliko-

gude liikmeid siia hulka, siis tõuseks nende Riigikogu liikmete hulk, kes omaval. kooli läbi teinud, ligi 100 %-ni. Riikliste ülesannete otsekoheste täitjatena ja elunõuetega lähemalt tutvunedes omavalitsustes on riigitegelasteks valminud esimesel kohal omavalitsuste valitsuste liikmed.

Maakonnavalitsuste liigetest on praegu Riigikogus:

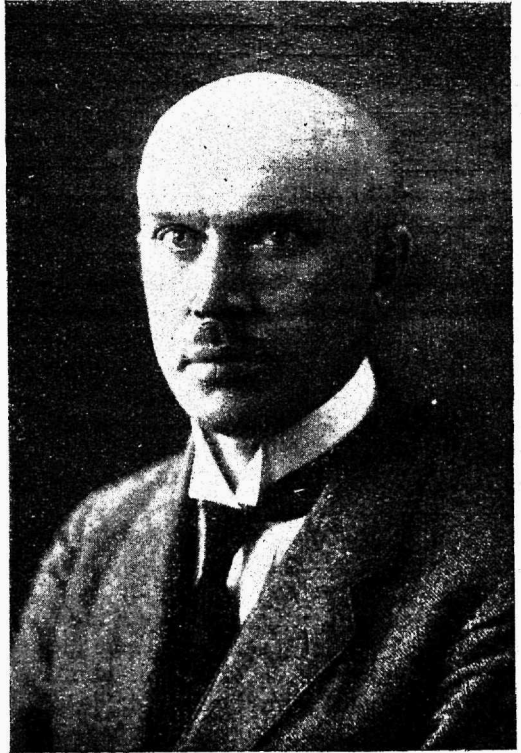
A. Anderkopp

Ado Anderkopp.

Ado Anderkopp on sündinud Lääne- ja maakondades, Massu vallas 6. jaan. 1894. Hariduse saanud Tallinna linnakoolis, Nikolai II gümnaasiumis ja Peterburi ülikooli õigusteaduskonnas. Töötanud on ta Vene Kaubandus-Tööstuse ja Siseministeeriumites. 1916 aastast peale oli „Pealinna Teataja“ toimetuse liige, hiljem ärijuht.

Maakonoavalitsuste ellukutsumisel 1917 a. valiti ta Viru maakonnavalitsuse liikmeks, olles maakonnavalitsuse esimeseks sekretäriks kuni 1919 a. aprilli kuuni, millal Asutava Kogu liikmeks valituna maakonnavalitsusest lahkus. Maakonnavalitsuse loomise töös ja raskel võimude vahetamise ajajärgul, aga ka vabadussõja algupäivil maakonna kaitse korraldamises oli A. Anderkopp maakonnavalitsuse esimehe kõrval kandvamaks ja loovaks jõuks.

Omavalitsuse tööst lahkudes on Ado Anderkopp riigitegelaseks jäänud, olles Asutava Kogu, I, II ja III Riigikogu liige ja kuuludes tööerakonda. 1923 — 1924 a. oli A. Anderkopp Vabariigi Valitsuse liikmeks sõjaministrina. 1921 aastast on ta ühtlasi „Vaba Maa“ peatoimetaja.

M. Juhkam

Seltskonna tegelasena on Ado Anderkopp spordi ja kaitseliidu alal tähtsatel kohtadel tegutsenud.

Mihkel Juhkam.

Ärksama inimesena tuntud Kütti mõisa sepa Jaan Juhkam'i pojana sündis Mihkel Juhkam Virumaal 3. aug. 1884 a. Loomu poolt pehmesüdamline, rõhutas J. J. siiski, et tema oma poegadele iga hinna eest tahab võimaldada seisukoha, kus neil kedagi ei tarvitse kummardada. Selle isa soovi kehastajana avaldab ennast vähemalt poeg Mihkel.

M. Juhkam õppis esiteks Roela küla koolis ja lõpetas Rakvere linnakooli esimese õpilasena. Astus teenistusse Rakvere renteisse ja täiendas oma haridust tundide ja iseõppimise teel 1905 — 1912 a. Veetis oma puhkeajad Tartus ja Peterburis. Jõudis pea nükaugale, et lugeda võis Saksa ja Prantsuskeele kirjandust. Langes Vene politsei kahtluse alla juba 1905. Saades 1914 a. algul salajase korralduse korjata ära rahvalt kulla, talitas ta vastupidi, ja päästis Virumaale vähemalt pool miljoni kuldrubla. 1917 a. revolutsioon kiskus ta

Virumaal avaliku elu etteotsa. Oli Virumaa Seltside Liidu täidesaatva komitee esimees ja Rahvuskogu juhataja üks abidest. Asutasid koos. T. Kalbusega rad. sots. erakonna osakonna (praegune tööerakond) Rakveres veel varem, kui see asutati Tallinnas. Valiti Viru maakonnaavalitsuse esimeseks esimeheks. Astus teravasse võitlusse enamlastega, elas 1917 a. lõpu ja 1918 a. peidus. Alustas samuti 1918 a. võitlust sakslastega, vangistati nende poolt ja põgenes peale vabastamist Saksa sõdurite tule all Ingerisse. Sakslaste võimu raugemisel oli jälle platsis. Enamlaste pealetungimise algul 1919 a. sügisel oli heitluse rsskuse keskpunkt Virumaal. Juhkam, maakonnaavalitsuse esimees, Anderkopp, sekretär, Kalbus seltskonna agaram esitaja, kindral Reek, esiteks kaitse liidu ja hiljem 5 p. esimene ülem, see oli Rakvere „peastekomitee“, kes töötas ööd ja päevad, kes kuulutas välja esimese sundmobilisatsiooni Eestis, kes pigistas välja sakslastelt sõjariistu, takistas nende ülepea kaela taganemist ja tegi kõik, mis võimalik, et enamlaste edasitungi viivitada ja võita Tallinnale aega lõpulikuks lõögiks.

Olles valitud Asutava Kogu liikmeks, töötas ta maakonnaavalitsuses nõukogu liik-

H. Kiiver

M. Laarmann

mena ja maakonnaavalitsuse esimehena edasi, viimasel kohal 1923 a. oktoobri kuuni, millal II Riigikogu liikmena täie tööjõuga Riigikogu tööle asus, olles II Riigikogus ühtlasi abiesimeheks ja III Riigikogu sekretäriks ning omavalitsus komisjoni liikmeks.

Riigikogus on M. Juhkam jäänud tuliseks omavalitsuste õiguste eest võitlejaks.

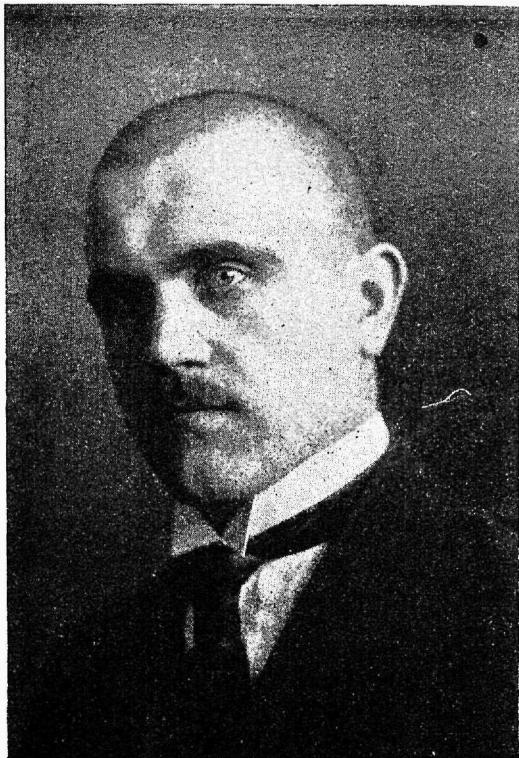
Rakvere hariduslised seltsid hindavad tema teeneid seltskonnategelasena.

Mats Laarmann.

M. Laarmann sündis 26. jaanuaril (u. k. järele 7. novembril) 1873 aastal Hallistes, Kaarli valla koolimajas, kus ta isa ja enne teda vanaisa kooliõpetajaks olnud selle kooli asutamisest saadik 1824 a. Ristimisel pärandas ta oma lugupeetult vanaisalt, „Kooli Matsilt“, ta nime.

Sündimise kohas üleskasvades on M. L. seal elanud oma 37. eluaastani, olles algul oma isa juures abiliseks ja 1895 a. saadik tema asemel kooliõpetajaks.

Oma hariduse omandas ta Halliste kihelkonna kooli lõpetamise järgi edasiõppimise teel. 1893 a. tegi ta „linna ja kihelkonna kooliõpetaja“ kutseeksami. Omavalitsuse,

A. Kohver

riigi ja seltskonna teenistuses on M. L. tegutsenud juba 39 aastat, 17. novembrist 1887 aastast saadik. Sellest ajast peale ei ole M. L. mahti olnud ümbervaadata, vaid ühtejärgi on ta avaliku elu tegevuses viibinud. Omavalitsuse teenistuses on ta olnud 1887—1910 a. kooliõpetajana, Pärnu maakonnavalitsuse liikmena 1920—1922 ja Pärnu maakonna nõukogu liikmena algusest peale kuni siiamani. Riigiteenistuses oli ta 1918—1920 a. Pärnu maakonna rekviireerimise komisjoni esimehena, pärast rahvalugemise komisjoni esimehena ning algades 1923 aastast kuni siiamani Riigikogu liikmena.

Seltskondlisest tegevusest on ta osavõtnud 1890 aastast saadik, mil Kaarlisse mõtteosalistega Karskuse seltsi „Säde“ asutus. Sellest ajast siiamani on ta peale muude seltside Pärnu Põllumeeste Seltsi, Majandus- ja Püüaühisuse asutajaliige ning enne ilma sõda mõnda aega nende juhataja olnud.

Viimasel ajal on M. L. pühendanud oma jõu peasjalikult poliitikale, olles põllumeeste üleriiklise esituse ja riigikogu põllumeeste rühma juhatuse liige.

II. Riigikogus oli ta omavalitsusekomisjonis liige.

Heinrich Kiiver.

Sündinud on H. Kiiver 1. jaanuaril 1891 aastal Viru maakonnas Vohnja vallas. Peale kooli lõpetamist õppis ta põllumajandust Undla mõisas. Peale selle juhtinud iseisvalt suuremaid majapidamisi kuni 1915 aasta sügiseni, millal ta Vene sõjaväkke kutsuti. Teenis muuseas 6-da väe inseeneride kontrolöörina kuni 1918 a. kevadeni. Vabadussõjast vabatahtlisena osavõtnud algusest lõpuni 5-das jalgväe rügemendis. 1920 aastal teenistusest vabanedes töötanud kuni 1923 a. isa talus. Peale selle põllutööministeeriumi ametnikuna 1. veebruarini 1924 a., millal ta asunikkuude ja riigirentnikkuude poolt Viru Maakonnavalitsuse abiesimeheks valiti. Maakonnavalitsuses olles juhatas põllumajandus- ja teede osakondasi. Sellest samast ajast ka Maakondade Liidu nõukogu liige. III-dasse Riigikogusse valiti asunikkuude riigirentnikkuude ja väikepõllupidajate koonduse rühma liikmena. Riigikogus on H. K. omavalitsuse komisjoni liige.

August Kohver.

A. Kohver on sündinud 2. jaanuaril 1886 aastal Pärnu maakonnas Halliste

J. Sikkar

A. R. Toomel

kihelkonnas V. Karriste vallas väikepõllumehe pojana. Õppis valla- ja Halliste kihelkonna koolis, mille 1904 a. lõpetas, jätkates edasiõppimist tundide võtmise ja iseõppimise teel. Kutsehariduse omandas pikemat aega väljamaal põllumajandust õppides, lõpetades Taanimaal „Daalum'i" ja Saksamaal „Neuhaldenslebeni" põllutöökoolid ja lühemat aega Leipzigi ülikoolis põllumajandust õppides, kust lahtipuhkenud ilmasõda ta lahkuma sundis. Selle järele oli tegev Põhja-Liivimaa Põllutöö Keskseitsi juures põllutöönoandjana 1915—1918 Võru esimese põllutöö talvekooli õpetajana ja pärast sama kooli juhatajana.

1917/18 valiti ta Võrumaalt Maapäeva saadikuks ja 1919 a. Võru maakonnavalitsuse liikmeks. 1921 a. Võru maakonnanõukogu liikmeks ja maakonnavalitsuse esimeheks, samuti ka 1924 a. valimistel, missugusel kohal kuni käesoleva ajani töötab. Maakondade Liidu nõukogu liikmeks on A. Kohver Liidu asutamisest saadik. Riigikokku valiti A. Kohver käesoleval aastal põllumeeste kogude nimekirja järele. Riigikogus on ta omaval. komisjoni liige.

Seltskondlisest tegevusest on A. Kohver südilt osavõtnud, olles käesoleval ajal

A. Wainola

Võrumaa Rahyhariduse Seltsi juhatuse liige, Võru Ühispanga nõukogu esimees Kaitseliidu vanematekogu ja Võru Maleva juhatuse liige ja ligi 10 aastat järgimööda Võru Eesti Põllumeeste Seltsi esimees jne.

Johannes Sikkar.

Sündinud 16. okt. 1897 aastal Tartumaa Saadjärve vallas Kõnnu külas kandikoha „Mäeotsa" pidaja pojana. Saadjärve ministeeriumi kooli lõpetamise järele õppis J. S. Tartu 8 kl. kommerts-koolis, mille 1918 aast. lõpetas. 1920 aastal astus ta Tartu ülikooli matemaat.-loodusteaduskonda füüsikat õppima.

Eesti vabandussõjast osavõtnud vabatahtlikuna, alguses reamehena, pärast, peale Eesti sõjakooli lõpetamist, ohvitserina soomusrong „Kaptan Irvel".

Tegeliku asunikuna võttis ta 1922 aastal alanud asunikkude ja riigirentnikkude liikumisest osa, olles ülemaalise asunikkude ja riigirentnikkude liidu keskjuhatus liikmeks algusest kuni senini. 1923 aastal peetud omavalitsusvalimistel valiti ta Kaarepere vallandukogu liikmeks ja aasta lõpul maakonnanõukogu valimistel asunikkude ja

riigirentnikkude rühma poolt Tartu maakonna nõukogu liikmeks ja 1924 aasta algul Tartu maakonnavalitsuse Põllumajandusosakonna juhatajaks ja ühtlasi ka maakonnavalitsuse sekretäriks. Sellestasast ajast alates on J. Sikkar ka E. Maakondade Liidu nõukogu liige. 1926 aastal peetud Riigikogu valimistel valiti ta III. Riigikogu liikmeks, kus ta omavalitsuskomisjoni liige on.

Seltskondlisest ja ühistegevusest on J. S. osavõtnud, olles Kaarepere piimaühisuse asutajaks ja esimeheks, Tartumaa Linaharijate Ühingu juhatuse liikmeks, kinnitusest „Talu“ nõukogu liikmeks, Tartu põllumeeste seltsi revisjoni-komisjoni liikmeks, Ülemaalise asunikkude ja riigirentn. liidu laekahoidjaks j. n. e.

Aleksander Rudolf Toomel

on sündinud 2. juunil v. k. j. 1888 a. Virumaal Jõhvi vallas Sompä külas väikelupidaja pojana. Alghariduse sai ta kohalises vallas ja Jõhvi kaheklassilises ministeeriumi koolis. Töötades Tallinnas A.-S. Luther'i puutööstuse vabrikus 1904 a. jätkab ta edasiõppimist. Peale sõjaväeteenistust töötas endises kohas edasi kuni 14. juulini 1914 a., mil ilmasõtta mobiliseeriti. Võttis sõjategevusest osa 21 Dvinski polgus kuni 2. juunini 1915 a., millal haavatuna väerinnalt lahkus. Sooritades vastavad eksamid 2. Kostroma meesgümnaasiumis, määrati ta Kiievi lipnikkude kooli. Lõpetades lipnikkude kooli 1917 a. kevadel, tuli ta enamlaste võimule pääsemisel Eesti väkke. Viibides teenistuses Vaivara mõisas vangistati ta enamlaste poolt, kuid enne sakslaste tulekut põgenes ja jätkas teenistust 4. Rakvere rügemendis kuni polgu laialisaatamiseni 1918 a. suve viibis isatalus, organiseerides ja õhutas sakslaste vastu väljaastuma. 18. nov. 1918 a. määrati ta Jõhvi komandandiks

ja juba 24. novembril võttis enda organiseeritud väesalgaga enda peale Naroova kaitse Gorodenkost Vasknarvani, missugust liini kaitses kuni Jõhvi alevi langemiseni punaste kätte. 19. jaanuaril 1919 a. määrati ta Jõhvi kihelkonna komandandiks ja Kaitse Liidu ülemaks, jäädes sellele kohale kuni 1. aug. 1920 a. Vabanedes kaitseväest asus ta Jõhvi valda Sompä külla enda asundustalu korraldama. 1921 a. valimistel valiti A. T. Põllumeeste kogude nimekirjaga Viru maakonna nõukogu ja valitsuse liikmeks, missugusel kohal veel praegu püsib, juhatades maakonnavalitsuse Majandus- ja Töö-Hoolekande osakondi. Maakondade Liidu nõukogu liikmeks oli A. Toomel 1921—1924 a. Käesoleva aasta valimistel valiti ta Riigikogu liikmeks, kus omavalitsuste komisjoni liikmena tegutseb.

Alfred Vainola.

A. Vainola on sündinud 8. aug. (u. k.) 1894 aastal Võrumaal, Tsooru vallas. Õppis Tsooru ministeeriumi koolis, Hugo Treffneri gümnaasiumis, mille 1916 aastal lõpetas ja 1 aasta Tartu ülikooli arstiteaduskonnas. 1917 aasta sügisest kuni Saksa okupatsioonini töötas õpetajana Otepää (Nuustaku) progümnaasiumis, kust vabatahtlikult lahkus. 1919 aastast töötas koolijuhatajana Tsooru kõrgemas algkoolis ja pärast õpetajana Võru poeg- ja tütarlaste gümnaasiumides, täiendades selle aja jooksul omi teadmisi pedagoogilistel kursustel. 1921 aastal valiti ta Võru maakonnavalitsuse haridusosakonna juhatajaks, missugusel kohal senini töötab, olles 1923 aasta valimistest saadik ka maakonnanõukogu liikmeks. Maakondade Liidu asutamist saadik on Liidu nõukogu liige. Riigikogu liikmeks kutsuti ta 1926 aasta valimiste põhjal 30. juunil s. a. Poliitiliselt kuulub A. Vainola Eesti Sotsialistlikku Tööliste Parteisse.

Omavalitsuste päevauudised.

Vallasekretär ametnikuks.

Riigikogu omavalitsuse komisjoni poolt võeti vallanõukogude valimise seaduse kolmandal lugemisel vallasekretäride kohta järgmine paragrahv vastu:

„§ 88. Vallavalitsuse raamatute ja arvete pidamiseks ja üldse kõigi vallavalitsuse

kantselei ja asjaajamise juhtimiseks valib vallanõukogu vastava hariduse ja ettevalmistusega kodanikkude hulgast ametisse vallasekretäri (ajutine seadus vallaametnikkude palga ja tööolude korraldamise kohta. — „R. T.“ nr. 6970 — 1920 a.).

Peale vastavates seadustes ettenähtud

korra võib vallasekretäri vallandada vallanõukogu, kusjuures vallandamise poolt peab antama vähemalt $\frac{2}{3}$ hääli vallanõukogu seaduslikust koosseisust.

Vallasekretäri võib vallanõukogu teenitusest vallandada ainult järelevalveasutuse nõusolekul või ettepanekul.

Toetusraha teede ja sildade ehitamiseks.

1927/28 aastaks on Teedeministeeriumi poolt eelarvesse võetud toetusrahana omavalitsustele teede ja sildade ehitamiseks kakssada tuhat (200.000) marka.

1926 a. toetusrahast on täh. otstarbeks omavalitsused järgmised summad saanud:

Harju maakond	Mk. 19.111.685.—
Järva "	9.072.000.—
Lääne "	10.665.000.—
Pärnu "	12.562.000.—
Petseri "	8.000.000.—
Saaremaa "	5.000.000.—
Tartu "	19.687.682.—
Valga "	7.919.000.—
Viljandi "	11.000.000.—
Viru "	16.289.000.—
Võru "	11.885.000.—
Tallinna linn	4.000.000.—
Tartu "	1.500.000.—
Narva "	2.000.000.—
Pärnu "	2.000.000.—
Viljandi "	2.000.000.—
Võru "	700.000.—
Haapsalu "	350.000.—
Kuresaare "	1.000.000.—
Petseri "	500.000.—

Kokku Mk. 145.241.367.—

Maakonnad omalt poolt on käesoleva aasta eelarvetesse teede ja sildade peale üles võtnud kogusummas Mrk. 29.295.376.—,

sellest otse ehituste peale Mrk. 16.097.511. muu osa abinõude muretsemiseks, kruusaukude võerandamise tasuks ja personaali palkadeks.

Uued seaduse eelnõud Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud.

Kui meie ajakirja tänase numbri teine artikkel juba laotud oli, tuli teade, et Vabariigi Valitsuse poolt on Riigikogule esitatud Valla- ja maakonnavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse täiendamise ja muutmise ning maal asuvate kinnisvarade maksuseaduse muutmise kohta, samuti ka Linnade eelarvete ja aruannete kokkuseadmise ja trahteri ning lõbustusmaksude tähtaegade muutmise kohta ning ajutise aleviseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Kõik need eelnõud ühflustavad omavalitsuste eelarve aasta riigi omaga ja muudavad ühenduses eelarve aasta muutmisega rea tähtaegu.

Peale selle on Riigikogule esitatud samuti kaua aega oodatud Maakonnannõukogude valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu ja Alevivolikogude valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Petseri Maak. Valitsus' vajab

Satserinna valla avatava meditsiini velskeri punkti jaoks kutsega — velskerit ehk arsti. — Tempelmaksutatud (20 mk.) sooviavaldused ühes tarviliste dokumentidega esitada maak. val. kuni 15. dets.

PETSERI MAAK. VALITSUS.

Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest.

Maakondade Liidu seisukoht tööstusmaksu kaotamise seaduse eelnõu kohta.

Liidu juhatus saatis Siseministeeriumile järgmise seisukoha avalduse Kaubandus-Tööstuskoja poolt esitatud seaduse eelnõu kohta:

Tagasi saates kirjavahetust seaduse eelnõu kohta valdade heaks võetava tööstusmaksu kaotamise kohta, teatab Eesti Maakondade Liidu juhatus, et ta selle eelnõu

asjus eitaval seisukohal on, missugune seisukoht ka kõigi maakonnavalitsuste oma on.

On paratamata tõde, et maaomavalitsustele maksu küsimus kõige rohkem muret sünnitav on. Kui viimaste seaduste muudatustega vallaomavalitsuste käed maksu asjus vabamaks said, siis tõmbaks sellele seisukorrale kriipsu jälle peale tööstusmaksu kaotamine, mis vallaomavalitsuste eelarvetes tähtsat osa etendab. 1925 a. aruannete ja 1926 a. eelarvete järele saavad vallad tööstusmaksu:

	1925 a.	1926 a.
Harjumaa val.	2.499.444.—	2.443.378.—
Läänemaa "	698.295.—	811.206.—
Peterimaa "	498.437.—	506.339.—
Pärnumaa "	3.366.637.—	3.252.645.—
Saaremaa "	409.646.—	520.425.—
Tartumaa "	2.801.075.—	2.209.184.—
Valgamaa "	576.723.—	658.399.—
Viljandimaa "	2.508.914.—	1.447.736.—
Virumaa "	3.769.706.—	4.369.445.—
	<u>17.038.877.—</u>	<u>16.218.757.—</u>

Kui seni puuduvate Järvamaa ja Võrumaa andmete arvel kokku umbes kolm miljoni juurde arvata, saame keskmiselt aastas 20 miljoni tööstusmaksu, mis jagatult kõigi valdade peale üle viiekümne tuhande marga valla kohta välja teeb, misugune summa valla eelarves sugugi tähtsena ei ole ja seni seal püsima peab, kuni ei ole leitud uut sissetulekut selle asemele panemiseks.

Mis puutub seaduse eelnõu seletuskirjas toodud põhjendustesse, siis ei vasta need kõik tõele ehk on vähe põhjendatud, järjekult seega ka seaduse eelnõu ise. Nii ütleb seletuskiri, et seadusega on tööstusmaksu määramiseks vallanõukogudele vaba voli antud ja et tööstusettevõtete pidajad maal on maksustamise suhtes vallaomavalitsuse ohvrid. Viimase vallaomavalitsuse adressil toodud väljenduse Kaubandus-Tööstuskoja poolt seaduse seletuskirjas lükkab Liidu juhatus kui ilma igasugu aluseta süüdistuse tagasi, sest Siseministri poolt kokkuleppel Rahaministriga 15. okt. 1924 a. kinnitatud ülemäärad („R. T.“ 133/134 1924 a.) vaba voli selle maksu määramiseks ei jäta, ja ohvreid olla ei saa, kuna edasikaebtuse kord seaduses ettenähtud. Maakonnavalitsused teavad tõendada, et tööstusmaksu määramine ja maksustamine seal korralikult ilma ühegi pahanuseta sünnib, kus tööstuse ettevõtjad õiged andmed maksustamiseks annavad.

Kui teatud suured ettevõtted Siseministri poolt tööstusmaksust vabastakse, see muidugi õiglase maksustamise põhimõttega kooskõlas ei ole, kuid maksude seadust tuleks muuta siis sellest seisukohast, et seda vabastamise õigust piirataks. Mis puutub aga seletuskirjas toodud väitele, et ka omavalitsuste ettevõtted sellest maksust vabastatud, siis seadus sellest ei kõnele ja maakonnavalitsused maksavad ka tegelikult valdadele tööstusmaksu, kui neil tööstusettevõtteid on.

Et tööstusettevõtted tööstusmaksu pärast maalt linna koliksid, see on aluseta kollita-

mine. Tööstuse asukoha määrab ära tööstuse iseloom, tööstuses tarvitatav materjal, saaduste transporteerimine jne. Et tööstuse kulud maal märksa odavamad, kui linnas, ei saa tööstusmaks tööstuse asukoha peale mõjuda.

Ainukese kaaluva põhjusena võib rääkida mitte ühtlasest tulude jaotamisest valdade vahel. Seletuskirjas iseloomustatud nähtusi on teada üle riigi üks ainus. On maakondasi, kus kõik vallad tööstuse maksu saavad, teises on ainult 1—2 valda, kus seda üleüldse ei saada. Saadava tööstuse maksu suurus on juba lahkuminek. Et seda vahekorda korraldada, tuleks väljaminna põhimõttest, et tööstuse maks maksetakse maakonnaval. kassasse, kes selle elanikkude arvu järele valdade vahel ära jaotab, nagu seda viinatshekkide mak- suga tehti ja tulumaksuga tehakse.

Eelpool seletatu põhjal on Kaubandus-Tööstuskoja seaduse eelnõu tööstusmaksu ärakaotamise asjus omavalitsustele vastuvõtmatu, kuid selle maksu võtmise ümberkorraldamine peaks päevakorralet võetama omaval. maksuseaduste muudatuste puhul, missugust seisukohta palub Liidu juhatus Siseministeriumi seaduse eelnõu läbivaatamisel arvesse võtta.

Haridusosakondade juhatajate koosolek.

E. Maakondade Liidu algatusel peetakse 11. nov. s. a. Tallinnas Harju maakonnavalitsuse ruumes maakonnavalitsuste haridusosakondade juhatajate koosolek ära. Päevakorda on võetud järgmised küsimused:

1. Koosoleku avamine ja juhatuse valimine.
2. Keskkoolide hariduspoliitika sihtjooned.
3. Avalikkude algkoolide võrgu korraldamisküsimus.
4. Täiendusklasside korraldusküsimus.
5. Eestimaa koolivalitsuse ajutise korralduse muutmise küsimus.
6. Rahvahariduse küsimus tulevases omavalitsuste seaduses.
7. Haridusosakondade tegevuse ühtlustamine.
8. Koolinõunikkuude ja haridusosakondade vahekord.
9. Ülesanded noorsoo kasvatusel alal väljaspool kooli.
10. Opetajate palgaseaduse uus eelnõu.
11. Läti maakonna koolivalitsuse korraldus.

Eesti Maakondade Liit viis aastat töötanud.

20. novembril saab viis aastat sellest ajast täis, kui Liidu Nõukogu oma esimesele koosolekule kokkuastus. Liidu häälekandja „Maaomavalitsuse“ ilmunisest saab samal päeval kolm aastat täis.

Jaoskonna arstide täienduskursused.

Kursustest, mis 20. okt. Tartu ülikooli juures algasid ja 25. novembrini kestavad, võtavad osa 24 jaoskonna arsti, nimelt: Tartumaalt 6, Harjumaalt 3, Järvamaalt 3, Pärnumaalt 2, Viljandimaalt 5, Saaremaalt 2, Võrumaalt 1, Virumaalt 1 ja Läänemaalt 1.

Lektoriteks kursustel on ja loevad prof. Rammul tervishoidu, prof. Miländer sünnitusabi ja lastehaiguseid, prof. Vanach ja prof. Konik haavahaiguseid, prof. Masing ja dots. Vadi sisehaiguseid, prof. Paldrock sugu- ja nahahaiguseid, prof. Schlossmann hakkavaid haiguseid ja bakterioloogiat, prof. Talvik kohtulikkude arstiteadust, prof. Blessig silmahaiguseid, prof. Lüüs lastekaitset ja lastehaiguseid, prof. Puusepp närvihaiguseid ja dots. Saareste kõrva-

nina- ja kurguhaiguseid. Kokku loevad nad 140 tundi.

Vallasekretäride eksam Pärnus.

Pärnu maakonnaavalitsuse korraldusel peeti tänavu 11.—13. okt. teine vallasekretäride eksam ära. Katsekomisjoni kuulusid: esimehena Siseministeeriumi esitaja A. Loo-rits ja liikmetena maakonnaaval. esimees J. Markson ning Kaelase vallasekretär M. Madisson.

Kirjalikkude tööde teemideks olid: Eesti keele alal: „Kodaniku õigused ja kohused Eesti Vabariigis“, matemaatika ühe ülesande järele väljaarvata antud andmete põhjal toa remondi hind, kuna teine ülesanne protsentide avamise valdkonda kuulus, asjaajamise alal oli kokkuseada kaks protokollit ja raamatupidamise alal kassa- ja pearaamatu pidamine.

Eksamile ilmuniseks olid soovi avaldanud 18 isikut, nendest ilmunud 15, kellest eksami äratigid ainult neli isikut, nimelt: 1. Ernst Aume — Koorkülalt, 2. Anton Puussar — Tori vallasekretär, 3. Johannes Tomson — Tammiste vallasekretär, 4. Johannes Soomann — Kihnu vallasekretär.

Bibliograafia.

Oktoobri kuul ilmunud kirjutused omavalitsuste kohta.

sulgeda — „Saaremaa“ 16. okt. 1926 a. Nr. 80.

Kas omavalitsused tuleksid

Uus maakonnaavalitsuste seadus „Vaba Maa“ Nr. 232. 7. okt. M. L

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 53. Teatelehtede kättetoimetamise kohta.

toimetama? Jaataval korral, missugune seadus seda tegema kohustab?

Kas on vallavalitsus kohustatud kohtupristavi ja ringkonnaavalitseja teatelehti, kutseid, kuulutusi jne. kodanikkudele kätte

Vastus: Vallasekretär R.

Vaata küsimuse Nr. 50-ma vastus „Maaomavalitsus“ Nr. 11 — 1924 a.

Kuulutakse maksvuseta:

1) Juhan Jüri p. Sommeri'i hobusepass Nr. 77, väljaantud Orajõe vallavalitsusest 22. okt. 1926 a. nr. 2238.

3) Kusta Hansu p. Mats'i hobusepass Nr. 107, väljaantud Kilingi vallavalitsusest 10. dets. 1920 a.

2) Hans Karli p. Hints'i hobusepass Nr. 150, väljaantud Särevere vallavalitsusest 15. dets. 1925 a.

4) Jakob Jakobi p. Rood'i hobusepass nr. 736, väljaantud Rae vallavalitsusest 3. veebr. 1921 a.

Vastutav toimetaja: Eesti Maakondade Liidu sekretär H. Avikson. Väljaandja: Eesti Maakondade Liit. „Ühistrükikoda Rakveres“.